

RASKAUDENAIKAINEN VERIRYHMÄ- JA VASTA-AINETUTKIMUS SEKÄ NEUVOLASEROLOGISET NÄYTTEET, NÄYTTEENOTTO JA LÄHETYS

Tausta

Raskaudenaikaisten veriryhmä- ja vasta-ainetutkimusten tarkoituksena on löytää ne immunisoituneet äidit, joiden lapsilla on vaara sairastua vastasyntyneen hemolyyttiseen tautiin joko raskauden aikana tai syntymän jälkeen. Verinäytteestä tutkitaan punasoluvasta-aineet ja määritetään ABO- ja RhD-veriryhmä. Keskussairaalan verikeskukseen kerätään samassa yhteydessä sähköisesti tiedot tulevien synnyttäjien veriryhmistä ja mahdollisista vasta-aineista.

Sosiaali- ja terveysministeriön antaman ja 1.1.1998 voimaantulleen ohjeen (nro 1997:47) mukaisesti "raskauden aikana äidiltä otetaan verinäyte vastasyntyneen tartuntatautien ehkäisemiseksi. Verinäytteestä tehdään yksilökohtaisesti tutkimus kuppataudin ja HIV-infektion varhaiseksi toteamiseksi sekä hepatiitti B-viruksen -kantajuuden toteamiseksi". "Äidin lääkehoidolla (syfilis ja HIV-infektio) ja lapsen rokotuksella (hepatitis B) pystytään useimmiten ennalta torjumaan lapsen terveyttä ja elämää uhkaava tartuntatauti."

Periaate

Näytteet otetaan laboratoriossa (SeKS, terveysasemat). Kaikki näytteet toimitetaan reittikuljetuksella **keskussairaalan laboratorion toimipisteeseen**, joka toimittaa näytteet edelleen SPR Veripalvelun tai Fimlabin laboratorioon. Terveyskeskukselta laskutetaan postituskulut 0,50 €/näyte.

Näytteitä tutkitaan

- Kaikista raskaana olevista äideistä ensimmäisen neuvolakäynnin yhteydessä, tavallisimmin raskausviikolla 8–12 (veriryhmä, vasta-aineet ja neuvolaserologiset näytteet)
- RhD negatiivisista äideistä lisäksi raskausviikolla 24–26 ja viikolla 36
- RhD negatiivisista äideistä voidaan lisäksi ottaa näyte sikiön RhD-veriryhmämääritystä varten raskausviikolla 24–26 rutiinimaisen anti-D suojauksen kohdentamiseksi.
- RhD positiivisista äideistä, joille on tehty verensiirtoja tai joilla on keltaisuuden vuoksi hoidettuja lapsia, lisänäyte raskausviikolla 36
- Immunisoituneista äideistä eli äideistä, joilla on joko aikaisemman raskauden tai tämän raskauden aikana todettuja punasoluvasta-aineita, Veripalvelun vastauksessa annettujen ohjeiden mukaan.
- Isän näyte tutkitaan Veripalvelun pyynnöstä, jos äidillä on punasoluvasta-aineita, jotka voivat aiheuttaa vastasyntyneen hemolyyttisen taudin.

Näyte

VERIRYHMÄ- JA VASTA-AINETUTKIMUKSET

- Näyte otetaan 6/7 mL:n EDTA-putkeen (ei geeliputkeen).
- **Immunisoituneista äideistä otetaan 2 x 6/7 mL EDTA-putkeen.**
- Näytteen minimivilavuus on 3 mL.
- Neuvola tekee lähetteen sähköisesti SPR:lle.

NEUVOLASEROLOGISET NÄYTTEET

- Näyte otetaan kahteen 6 ml seerumiputkeen (seerumia tarvitaan vähintään 2 ml toisesta ja vähintään 1 ml toisesta putkesta).
- Neuvola tekee pyynnön sähköisesti.

**Näytteiden käsittely ja
lähettäminen****VERIRYHMÄ- JA VASTA-AINETUTKIMUKSET**

- Näytteen tulee olla tuore.
- Näytettä **ei sentrifugoida**.
- Näyteputkeen merkitään selkeästi äidin nimi, henkilötunnus ja näytteenottopäivämäärä sekä näytteenottajan nimikirjaimet.

Näytteen lähetys:

- Lähetyspaikka SPR Veripalvelu, Helsinki.
- Näyte tulisi lähettää mahdollisimman pian siten, että **näyte on Veripalvelussa viimeistään 3-5 vuorokauden kuluessa näytteenottopäivästä**.
- Suositeltavia näytteen lähetyspäiviä ovat ma, ti, ke ja to. Perjantaisin otetut verinäytteet säilytetään jääkaappilämpötilassa pystyasennossa viikonlopun yli ja postitetaan heti maanantaina.
- Näyte voidaan lähettää huoneenlämpöisenä. Talviaikana tulee varmistaa, ettei näyte pääse jäätymään.
- Näytteet lähetetään valmiissa lähetyskoteloissa, joihin on painettu osoite "SPR Veripalvelu, Näytteiden esikäsittely-yksikkö, Neuvolanäytetutkimukset, Kivihaantie 7, 00310 Helsinki"

NEUVOLASEROLOGISET NÄYTTEET

- Seerumi erotellaan sentrifugoimalla (2500 g 10 min) ja siirretään steriilisti erilliseen putkeen. Seerumia tarvitaan vähintään 2 ml yhteen ja 1 ml toiseen putkeen.
- Näytteet säilytetään jääkaapissa lähettämiseen asti.

Näytteen lähetys:

- Lähetyspaikka Fimlab Tampere.
- Näytteet lähetetään huoneenlämpöisinä.
- Suositeltavia näytteen lähetyspäiviä ovat ma, ti, ke ja to. Perjantaisin otetut näytteet sentrifugoidaan, erotellaan, säilytetään jääkaappilämpötilassa viikonlopun yli ja postitetaan heti maanantaina.

**Vastaukset ja niiden
käsittely**

Vastaukset saadaan LifeCaren ja My+ Verikeskukseen HL-7-yhteyden välityksellä.

Vastuuhenkilöt

Ylilääkäri Onni Niemelä/ verikeskuksesta vastaava kemisti

Korvaa ohjeen**Muutokset**

Versio 1.3: Päivitetty dokumenttipohja sekä vastausosioon LifeCare sekä My+ verikeskus-ohjelma.

Versio 1.2: Päivitetty neuvolaserologisten tutkimusten lähetyspaikaksi Fimlab Tampere ja heidän mukainen ohjeistuksensa. Poistettu viittaus Ähtärin sairaalaan näytteenottoaikkana.

Versio 1.1: Lähetteet (ja SPR:n tulokset) nykyään sähköisiä. Tarkennettu näytteenotto-ohjeita (seerumiputki 6ml). Lisätty näytteenotto sikiön RhD positiivisuuden selvittämiseksi raskausviikolla 24-26. Lisätty ohjeen nimeen "neuvolaserologiset näytteet".